



Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE

JULIANE KOKOTT,

predstavljeni 6. februarja 2025¹

Zadeva C-784/23

Voore Mets in drugi

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Riigikohus (vrhovno sodišče, Estonija))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Ohranjanje prosto živečih ptic – Direktiva 2009/147/ES – Sečnje v času razmnoževanja ptic – Člen 5 – Prepovedi namernega ubitja ptic, namernega uničenja ali poškodovanja gnezd in jajc in odstranjevanja gnezd ter namernega vznemirjanja vrst ptic – Pojem „namera“ – Sečnje v času razmnoževanja ptic – Člen 2 – Stopnja vrst, ki ustreza ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev – Člen 9 – Odstopanja od prepovedi – Preprečitev resne škode na gozdovih – Listina o temeljnih pravicah – Člen 16 – Svoboda gospodarske pobude – Člen 17 – Lastninska pravica“

I. Uvod

1. Tako Direktiva o pticah² kot tudi Direktiva o habitatih³ določata, da morajo države članice prepovedati nekatere vrste namernega škodovanja zaščenim vrstam živali, na primer ubijanje osebkov. Sodišče v zvezi s prepovedmi iz Direktive o habitatih pojem „namera“ razlaga tako, da ta vključuje škodovanje, ki ga je avtor dejanja hotel ali je *vsaj pristal na možnost takega škodovanja*.⁴ Nekatere države članice uporabljajo to razlago pojma „namera“ tudi pri prepovedih na podlagi Direktive o pticah.⁵ V obravnavanem postopku jo zagovarja tudi Estonija. Vendar pa Sodišče te razlage še ni izrecno potrdilo.

¹ Jezik izvirnika: nemščina.

² Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL 2010, L 20, str. 7), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2019/1010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o uskladitvi obveznosti poročanja na področju zakonodaje, povezane z okoljem, ter spremembi uredb (ES) št. 166/2006 in (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 2002/49/ES, 2004/35/ES, 2007/2/ES, 2009/147/ES in 2010/63/EU Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 338/97 in (ES) št. 2173/2005 ter Direktive Sveta 86/278/EGS (UL 2019, L 170, str. 115).

³ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 (UL 2013, L 158, str. 193).

⁴ Sodbe z dne 18. maja 2006, Komisija/Španija (Vidre) (C-221/04, EU:C:2006:329, točka 71); z dne 10. novembra 2016, Komisija/Grčija (Kyparissia) (C-504/14, EU:C:2016:847, točka 159), in z dne 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2021:166, točka 51).

⁵ Glej člen 44 nemškega Bundesnaturschutzgesetz (zvezni zakon o varstvu narave), s katerim se prepovedi prenašajo brez elementa namere, obvestilo francoskega Conseil d'État z dne 9. decembra 2022 (463563, FR:CESEC:2022:463563.20221209) v zvezi s projektom na področju vetrne energije in sklep avstrijskega Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče, Avstrija) z dne 15. februarja 2024 (W104 2227635-1/149Z) o predlogu za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-131/24, VIRUS, ki se je nanašala na projekt gradnje cest.

2. Vendar sem v sklepnih predlogih v zadevi Skydda Skogen že preučila razlago pojma „namera“ v prepovedih iz Direktive o pticah in opozorila, da se razlage Direktive o habitatih glede tega ne sme brez omejitev uporabiti za Direktivo o pticah.⁶ Riigikohus, vrhovno sodišče Estonije, zdaj naproša Sodišče, naj na podlagi spora o dopustnosti sečenj v času razmnoževanja ptic pojasni to vprašanje. Poleg tega za primer, da se lahko sodna praksa v zvezi z Direktivo o habitatih neposredno uporabi za Direktivo o pticah, sprašuje, ali bi bila lahko dela dovoljena na podlagi odstopanja iz člena 9 Direktive o pticah. Če se tudi odstopanje ne uporablja, sprašuje, ali so prepovedi iz Direktive o pticah, ki se jih razlaga tako, skladne s svobodo gospodarske pobude in temeljno pravico do lastnine.

II. Pravni okvir

A. Bernska konvencija

3. Na področju mednarodnega prava je pomembna zlasti Bernska konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov⁷. Evropska gospodarska skupnost je to konvencijo ratificirala leta 1982.⁸ Konvencija je v Estoniji začela veljati 1. decembra 1992.⁹

4. Člen 6 Bernske konvencije vsebuje temeljne določbe o varstvu vrst:

„Vsaka pogodbenica z ustreznimi in potrebnimi zakonskimi in upravnimi ukrepi zagotovi posebno varstvo prosto živečih živalskih vrst, navedenih v Dodatku II. Za navedene vrste so še posebej prepovedani:

- (a) vse oblike namernega lovljenja in zadrževanja ter namernega ubijanja;
- (b) namerno poškodovanje ali uničenje krajev za razmnoževanje ali počivanje;
- (c) namerno vznemirjanje vrst prosto živečega živalstva, zlasti med razmnoževanjem, vzrejo mladičev in prezimovanjem, v taki meri, da bi vznemirjanje lahko postalo moteče glede na cilje te konvencije;
- (d) namerno uničevanje ali prisvajanje jajc iz narave ali zadrževanje teh jajc, čeprav so prazna;
- (e) prisvajanje teh živali, živih ali mrtvih, vključno z nagačenimi živalmi in katerim koli z lahkoto prepoznavnim delom ali izdelkom iz teh, ali domače trgovanje z njimi, če bi to prispevalo k učinkovitosti določb tega člena.“

⁶ Sklepni predlogi v združenih zadevah C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točke od 79 do 90.

⁷ Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov, podpisana 19. septembra 1979 v Bernu (UL 1982, L 38, str. 3).

⁸ Sklep Sveta z dne 3. decembra 1981 (82/72/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 14, str. 280).

⁹ <https://www.coe.int/en/web/conventions/cets-number/-/abridged-title-known?module=signatures-by-treaty&treatynum=104>.

5. Izjeme so določene v členu 9(1) te konvencije:

„Vsaka pogodbenica lahko uveljavi izjeme k določbam členov 4, 5, 6 in 7 ter k prepovedim uporabe sredstev, omenjenih v členu 8, pod pogojem, da ni nobene druge zadovoljive rešitve in da ta izjema ne bo ogrozila preživetja zadevne populacije:

- za zavarovanje rastlinstva in živalstva,
- za preprečitev resne škode na posevkih, živini, gozdovih, gojiščih rib, vodi in drugih oblikah lastnine,
- v interesu splošnega zdravja in varnosti, varnosti zračnega prometa ali drugih prevladujočih splošnih interesov,
- za raziskovalne in izobraževalne namene, za obnovitev populacije, ponovno naseljevanje in potrebno razmnoževanje,
- za dovolitev prisvajanja, zadrževanja ali drugega sprejemljivega izkoriščanja določenih prosto živečih živali in rastlin v majhnem številu pod strogo nadzorovanimi pogoji na selektivni podlagi in v omejenem obsegu.“

B. Pravo Unije

1. Direktiva o pticah

6. Na podlagi uvodne izjave 6 Direktive o pticah naj bi se varstveni ukrepi prilagodili stanju različnih vrst:

„Predvideni ukrepi se morajo nanašati na različne dejavnike, ki lahko vplivajo na število ptic, in sicer neugodne vplive človekovih dejavnosti ter zlasti uničenje in onesnaženje habitatov ptic, ujetje in ubitje ptic ter trgovino z njimi, ki je posledica teh dejavnosti. V okviru politike ohranjanja ptic naj bi se strogost teh ukrepov prilagodila stanju različnih vrst.“

7. V uvodni izjavi 10 Direktive o pticah je med drugim navedeno, da je treba nekatere vrste ptic vzdrževati na „zadovoljivi ravni“:

„Nekatere vrste se zaradi svojega populacijskega nivoja, geografske razporeditve in stopnje razmnoževanja lahko lovijo v vsej Skupnosti, kar predstavlja sprejemljivo izkoriščanje; kadar se vzpostavijo in spoštujejo nekatere omejitve, mora biti tak lov združljiv z vzdrževanjem populacije teh vrst na zadovoljivi ravni.“

8. Člen 1 Direktive o pticah določa njeno področje uporabe:

„Ta direktiva se nanaša na ohranjanje vseh prostoživečih vrst ptic, naravno prisotnih na evropskem ozemlju držav članic, kjer se uporablja Pogodba. Njen cilj je varovanje, upravljanje in nadzor nad temi vrstami in določa pravila njihovega izkoriščanja.“

9. Člen 2 Direktive o pticah vsebuje temeljno obveznost držav članic glede ohranjanja vrst ptic:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za vzdrževanje populacije vseh vrst iz člena 1 na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev, ali za prilagajanje populacije teh vrst tej stopnji.“

10. Člen 5 Direktive o pticah vsebuje prepovedi, ki so neodvisne od območij:

„Brez poseganja v člena 7 in 9 države članice sprejmejo potrebne ukrepe za uvedbo splošnega sistema varstva vseh vrst ptic iz člena 1, ki prepovedujejo zlasti:

- (a) namerno ubitje ali ujetje na kakršen koli način;
- (b) namerno uničenje ali poškodovanje gnezd in jajc ali odstranjevanje gnezd;
- (c) [...];
- (d) namerno vznemirjanje ptic, zlasti v času razmnoževanja in vzreje mladičev, v taki meri, da bi vznemirjanje postalo moteče glede na cilje te direktive;
- (e) [...]“

11. V skladu s členom 7 Direktive o pticah pa je izrecno dovoljen lov nekaterih vrst ptic:

„1. V vsej Skupnosti se vrste iz Priloge II zaradi svojega populacijskega nivoja, geografske razporeditve in stopnje razmnoževanja lahko lovijo skladno z nacionalno zakonodajo. Države članice zagotovijo, da lov na te vrste ne ogroža prizadevanj za njihovo ohranitev na območju njihove razširjenosti.

2. [...]

4. Države članice zagotovijo, da je lov, skupaj s sokolarstvom, če to obstaja, kot se izvaja skladno z veljavnimi nacionalnimi predpisi, usklajen z načeli smotrne rabe in ekološko uravnoveženega nadzora nad zadevnimi vrstami ptic in da je ta praksa glede populacij vrst, zlasti selitvenih vrst, združljiva z ukrepi iz člena 2.

[...]“

12. Člen 9 Direktive o pticah dovoljuje odstopanja od prepovedi iz člena 5:

„1. Države članice lahko odstopajo od določb členov 5 do 8, kadar ni na voljo druge zadovoljive rešitve, zaradi:

- (a) – interesov zdravja in varstva ljudi,
 - interesov varnosti v zračnem prometu,
 - preprečitve resne škode na posevkih, živini, gozdovih, ribiških območjih in vodi,
 - varstva rastlinstva in živalstva;

- (b) raziskovanja in izobraževanja ter za doseljevanje, ponovno naseljevanje in gojitev, potrebno za te namene;
- (c) dopustitve ujetja, posedovanja ali druge sprejemljive oblike uporabe določenih ptic v majhnem številu pod strogo nadzorovanimi pogoji in na selektivni podlagi.

2. Odstopanja iz odstavka 1 morajo navajati:

- (a) vrste, ki so predmet odstopanj;
- (b) sredstva, naprave ali načine, dovoljene za ujetje ali ubitje;
- (c) pogoje tveganja ter krajevne in časovne okoliščine, v katerih se ta odstopanja lahko odobrijo;
- (d) organ, pooblaščen za izjavo, da so zahtevani pogoji dani, in za odločitev o tem, katera sredstva, naprave ali načini se lahko uporabijo, v okviru kakšnih omejitev in kdo jih lahko uporabi;
- (e) nadzorne ukrepe, ki se bodo izvedli.“

2. *Direktiva o habitatih*

13. Člen 12(1) Direktive o habitatih določa, da je treba določiti nekatere prepovedi:

„1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV(a) na njihovem naravnem območju razširjenosti, ki prepoveduje:

- (a) vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi;
- (b) namerno vznemirjanje teh vrst, zlasti med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo;
- (c) namerno uničevanje ali odvzem jajc iz narave;
- (d) poškodovanje ali uničenje razmnoževališč ali počivališč.

2. [...]“

14. Člen 16(1) Direktive o habitatih vsebuje odstopanja od člena 12:

„Če ni druge zadovoljive možnosti in če odstopanje ne škoduje vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevne vrste na njihovem naravnem območju razširjenosti, države članice lahko odstopijo od določb členov 12, 13, 14 ter 15(a) in (b):

- (a) zaradi varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in ohranjanja naravnih habitatov;
- (b) da preprečijo resno škodo, zlasti na posevkih, živini, gozdovih, ribištvu in vodi ter drugih vrstah premoženja;

- (c) zaradi interesov zdravja ljudi in javne varnosti ali zaradi drugih razlogov prevladujočega javnega interesa, ki je lahko tudi socialne ali gospodarske narave, in zaradi koristnih posledic bistvenega pomena za okolje;
- (d) zaradi raziskovanja in izobraževanj, zaradi doseljevanja in ponovnega naseljevanja teh vrst ter za to potrebne vzrejo, vključno z umetnim razmnoževanjem rastlin;
- (e) da pod strogo nadzorovanimi pogoji dovolijo selektiven in omejen odvzem ali zadrževanje nekaterih osebkov vrst, navedenih v Prilogi IV, v omejenem številu, ki ga določijo pristojni nacionalni organi.“

C. Estonsko pravo

15. Estonija je upoštevne določbe Direktive o pticah prenesla z Looduskaitseadus (zakon o varstvu narave) (LKS). Na podlagi člena 55(6¹), točka 1, LKS je prepovedano namerno uničenje in poškodovanje gnezd in jajc ptic ali odstranjevanje njihovih gnezd, na podlagi točke 2 tega odstavka pa je prepovedano namerno vznemirjanje ptic, zlasti med razmnoževanjem in vzrejo mladičev. Na podlagi člena 55(3), točka 4, in (6¹) LKS je dovoljeno ubitje osebkov živalskih vrst, ki spadajo v nekatere kategorije varstva, vključno s pticami, ali vznemirjanje ptic ali poškodovanje njihovih gnezd in jajc v izjemnih primerih, če je to potrebno za preprečitev škode na pomembnih kmetijskih pridelkih, rejnih živalih, ribogojnicah ali drugih pomembnih dobrinah.

III. Dejansko stanje in predlog za sprejetje predhodne odločbe

16. Predlog za sprejetje predhodne odločbe temelji na tožbah dveh družb, OÜ Voore Mets in AS Lemeks Põlva, ki jima je Keskkonnaamet (urad za okolje, Estonija) prepovedal sečnjo na nekaterih gozdnih zemljiščih v času razmnoževanja ptic.

17. Družba Voore Mets je nameravala na podlagi prijav gozdnih del izvesti posek na golo, tj. sečnjo, pri kateri se med letom načeloma posekajo vsa drevesa na gozdnem zemljišču, razen semenskih dreves in dreves, potrebnih za zagotavljanje raznolikosti rastlinskih in živalskih vrst. Tudi družba Lemeks Põlva je nameravala izvesti zlasti poseke na golo, na enem območju pa tudi zastorno sečnjo. Zastorna sečnja se izvede zato, da se poveča ekonomska vrednost gozda, uredita njegova gostota in sestava ter omogoči uporaba lesa dreves, ki se bodo posekala v bližnji prihodnosti. Pri tem se poseka le del dreves, ki ustreza količini, določeni z uredbo pristojnega ministra.

18. Keskkonnaamet (urad za okolje) je maja 2021 najprej začasno prepovedal dela v obeh primerih, ker naj bi bilo znanstveno dokazano, da v vsakem gozdu gnezdi vsaj en par ptic na hektar, zato nadaljevanje sečnje pomeni dejansko tveganje za vznemirjanje ptic v času razmnoževanja in vzreje mladičev ter za uničenje ali poškodovanje gnezd. Po pregledih na kraju samem je odredil, da je treba sečnjo do 15. (Lemeks Põlva) oziroma 31. julija 2021 (Voore Mets) ustaviti.

19. Na zemljišču, na katerem dela izvaja družba Lemeks Põlva, naj bi z gotovostjo gnezdili veliki detel (*Dendrocopos major*) in škinkavec (*Fringilla coelebs*), verjetno velika sinica (*Parus major*) in šoja (*Garrulus glandarius*) ter morda vrbji kovaček (*Phylloscopus collybita*), grmovščica (*Phylloscopus sibilatrix*), vrtna penica (*Sylvia borin*), stržek (*Troglodytes troglodytes*), siva pevka (*Prunella modularis*) in taščica (*Erithacus rubecula*).

20. Tudi na zemljišču družbe Voore Mets so bile opažene ptice, za katere je zelo verjetno, da na tem območju gnezdi, in sicer grmovščica, stržek, kos (*Turdus merula*), cikolt (*Turdus philomelos*) in škinkavec. Poleg tega sta bila ugotovljena dva verjetna zaroda: v duplu detla je bilo odkrito gnezdo brgleza (*Sitta europaea*), opažena pa je bila tudi dejavnost para kalinov (*Pyrrhula pyrrhula*). Na zadevnem zemljišču so številna votla drevesa, v katerih bi lahko gnezdile ptice, vendar tega med pregledom na kraju samem ni bilo mogoče opaziti. Sečnja je bila do 31. julija 2021 ustavljena, da bi se zagotovilo tudi varstvo ptic, ki se razmnožujejo pozneje, na primer grmovščice, severnega kovačka (*Phylloscopus trochilus*) ter malega muharja (*Ficedula parva*), ki se verjetno prav tako pojavljajo na zadevnem območju.

21. Družba Voore Mets je zaradi tega vložila tožbo za plačilo odškodnine v višini 2403,52 EUR, družba Lemeks Põlva pa je vložila tožbo za ugotovitev nezakonitosti odredb, ki ju je izdal Keskonnaamet (urad za okolje).

22. Na prvi stopnji sta obe upravni sodišči razsodili, da je druga odredba, to je o ustavitvi sečnje do 15. oziroma 31. julija 2021, nesorazmerna, vendar sta bili tožbi na drugi stopnji v celoti zavrjeni.

23. V obeh postopkih je bila vložena kasacijska pritožba pri Riigikohus (vrhovno sodišče), ki je Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- 1) Ali je mogoče člen 5(a), (b) in (d) Direktive 2009/147 razlagati tako, da se prepovedi, določene v tej direktivi, uporabljajo le v delu, v katerem je to v smislu člena 2 te direktive potrebno za ohranitev populacije zadevnih vrst na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev, pod pogojem, da cilj dejanja ni ubitje ali vznemirjanje ptic ali uničenje ali poškodovanje njihovih gnezd ali jajc?
- 2) Ali je treba člen 5(a), (b) in (d) Direktive 2009/147 v povezavi s členom 2 te direktive razlagati tako, da so dejanja, ki so prepovedana s temi določbami, v času razmnoževanja ptic namerna, med drugim če je na podlagi znanstvenih podatkov in opazovanja posameznih ptic mogoče sklepati, da v gozdu, ki naj bi se v celoti posekal (posek na golo), gnezdi približno deset parov ptic na hektar, pri čemer ni ugotovljeno, da na območju sečnje gnezdi osebki vrst ptic, ki so v neugodnem stanju?
- 3) Ali je treba člen 5(a), (b) in (d) Direktive 2009/147 v povezavi s členom 2 te direktive razlagati tako, da so dejanja, ki so prepovedana s temi določbami, v času razmnoževanja ptic namerna, med drugim če je na podlagi znanstvenih podatkov in opazovanja posameznih ptic mogoče sklepati, da v gozdu, v katerem naj bi se posekal le del dreves (zastorna sečnja), gnezdi približno deset parov ptic na hektar, pri čemer ni razloga za domnevo, da na območju poseka gnezdi osebki vrst ptic, ki so v neugodnem stanju?
- 4) Ali je mogoče člen 9(1)(a), tretja alineja, Direktive 2009/147 v povezavi s členom 2 te direktive razlagati tako, da je s tem členom skladna zakonodaja države članice, ki dovoljuje odstopanja od prepovedi iz člena 5(a), (b) in (d) te direktive, s čimer se dovoli posek gozda na golo v času razmnoževanja in vzreje mladičev ptic, da bi se preprečila znatna škoda na gozdu kot lastnini?
- 5) Ali je mogoče člen 9(1)(a), tretja alineja, Direktive 2009/147 v povezavi s členom 2 te direktive razlagati tako, da je s tem členom skladna zakonodaja države članice, ki dovoljuje odstopanja od prepovedi iz člena 5(a), (b) in (d) te direktive, s čimer se dovoli zastorna sečnja gozda v času razmnoževanja in vzreje mladičev ptic, da bi se preprečila znatna škoda na gozdu kot lastnini?

- 6) Če Direktiva 2009/147 ne dovoljuje poseka gozda na golo v času razmnoževanja in vzreje mladičev ptic, da se prepreči znatna škoda na gozdu kot lastnini, ali je taka ureditev v skladu s členoma 16 in 17 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in ali velja tudi, če sečnja ne škoduje vrstam ptic, ki so v neugodnem stanju?
- 7) Če Direktiva 2009/147 ne dovoljuje zastorne sečnje gozda v času razmnoževanja in vzreje mladičev ptic, da se prepreči znatna škoda na gozdu kot lastnini, ali je taka ureditev v skladu s členoma 16 in 17 Listine in ali velja tudi, če sečnja ne škoduje vrstam ptic, ki so v neugodnem stanju?

24. Pisna in na obravnavi 11. decembra 2024 še ustna stališča so predložili družba OÜ Voore Mets, družba AS Lemeks Põlva, Estonija, Republika Finska, Kraljevina Švedska ter Evropska komisija, Evropski parlament in Svet Evropske unije.

IV. Pravna presoja

25. Člen 5(a), (b) in (d) Direktive o pticah določa, da morajo države članice prepovedati ubitje ali vznemirjanje ptic ter uničenje ali poškodovanje gnezd in jajc, če so „namerni“. Sodišče podobne prepovedi iz člena 12 Direktive o habitatih razlaga tako, da zajemajo tudi škodo, ki sicer ni cilj avtorja dejanja, vendar ta pristane na možnost take škode.¹⁰

26. Zato je namen obravnavanega predloga za sprejetje predhodne odločbe pojasniti, ali sečnje v okviru gospodarjenja z gozdovi spadajo pod navedene prepovedi, čeprav njihov cilj ni škodovati pticam (v zvezi s tem pod A). Če se prepovedi uporabljajo, Riigikohus (vrhovno sodišče) sprašuje, ali se lahko dela dovolijo na podlagi odstopanj iz člena 9 Direktive o pticah (v zvezi s tem pod B) in ali so prepovedi v nasprotju s temeljnimi pravicami (v zvezi s tem pod C). Najprej pa je treba pokomentirati dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe.

27. Družbi Voore Mets in Lemeks Põlva namreč menita, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe nedopusten, ker lahko predložitveno sodišče spor reši na podlagi svojih sklepnih predlogov v zadevi Skydda Skogen¹¹. Predlog za sprejetje predhodne odločbe pa je dopusten tudi, če je Sodišče že odločilo o zadevnih vprašanjih.¹² Zato predlogi za odločitev, podani v sklepnih predlogih, sploh ne morejo postaviti pod vprašaj dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe.

A. Prvo, drugo in tretje vprašanje – Razlaga prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah

28. Izhodišče za prva tri vprašanja je uvodoma omenjena sodna praksa v zvezi s členom 12 Direktive o habitatih, v skladu s katero prepovedi namernega škodovanja zaščitenim vrstam zajemajo tudi škodo, na možnost katere avtor dejanja pristane. Če se ta sodna praksa uporabi za člen 5 Direktive o pticah, bi lahko ta določba zlasti v času razmnoževanja nasprotovala sečnjam v okviru gospodarjenja z gozdovi.

¹⁰ Sodbe z dne 18. maja 2006, Komisija/Španija (Vidra) (C-221/04, EU:C:2006:329, točka 71); z dne 10. novembra 2016, Komisija/Grčija (Kyparissia) (C-504/14, EU:C:2016:847, točka 159), in z dne 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2021:166, točka 51).

¹¹ Sklepni predlogi v združenih zadevah C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699.

¹² Sodba z dne 6. oktobra 2021, Consorzio Italian Management in Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799, točka 37).

29. Kot namreč prepričljivo trdi Riigikohus (vrhovno sodišče), „ni nobenega razumnega dvoma, da posek na golo, ki se izvaja v času razmnoževanja ptic, bolj ali manj zagotovo vodi v uničenje gnezd in jajc ter ubitje izvaljenih mladičev in vznemirjanje ptic, če obstaja razlog za domnevo, da na gozdnem zemljišču gnezdi veliko število ptic. Če se med posekom na golo nevede ali vede poseka gnezditveno drevo, to neizogibno povzroči uničenje gnezda. Tudi če se gnezditveno drevo ohrani, gnezdečih ptic ne ogroža le moteči hrup, temveč tudi izguba dosedanjega habitata.“ Estonija to oceno utemeljuje z znanstvenimi študijami in trdi, da imajo lahko tudi zastorne sečnje znaten škodljiv učinek na gnezdeče ptice, ker obstaja tveganje za to, da se ptice zgolj zaradi vznemirjanja predolgo ne zadržujejo v svojih gnezdih ali da jih celo zapustijo.

30. Zato prvo vprašanje temelji na domnevi, da se s sečnjami v času razmnoževanja ptic sicer ne namerava škodovati pticam, vendar se pristane na možnost takega škodovanja, in da je treba to škodovanje na podlagi člena 5(a), (b) in (d) Direktive o pticah načeloma prepovedati. Riigikohus (vrhovno sodišče) na podlagi tega izhodišča sprašuje, ali je obseg prepovedi tako omejen, da se uporabljajo le v delu, v katerem je to v smislu člena 2 te direktive potrebno za ohranitev populacije zadevnih vrst na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev. Z drugim vprašanjem to sprašuje konkretno za posek na golo, s tretjim vprašanjem pa za zastorno sečnjo, pri čemer je izhodišče, iz katerega v obeh primerih izhaja Riigikohus (vrhovno sodišče), da na območju sečnje ne gnezdiijo osebkii vrst ptic, ki so v neugodnem stanju ohranjenosti.

31. Odgovor na ta vprašanja je odvisen od razlage pojma „namera“, ki je povezan s škodovanjem, ki ga je treba prepovedati na podlagi člena 5 Direktive o pticah. Obstajajo indici za to, da naj bi se s temi prepovedmi zajelo zgolj strinjanje avtorja dejanja z možnim škodovanjem (v zvezi s tem pod 1). Vendar obstajajo hkrati utemeljeni razlogi za zavrnitev te razlage (v zvezi s tem pod 2). Zato sem se že zavzela za omejitev te razlage, ki jo je omenilo Riigikohus (vrhovno sodišče) (v zvezi s tem pod 3). Omejitev prepovedi, ki jo predlagam, je uporabljena vsaj v besedilu prepovedi vznemirjanja (v zvezi s tem pod 4). Moje stališče ob upoštevanju novejših sodnih praks in zakonodaje ni v temelju vprašljivo (v zvezi s tem pod 5). Nazadnje je treba obravnavati še vprašanje znanstvene utemeljenosti potrebnih ugotovitev (v zvezi s tem pod 6).

1. Indici za široko razlago pojma namere iz člena 5 Direktive o pticah

32. Široko razlago pojma namere, ki jo zagovarja Komisija, z omejitvami pa tudi Estonija, bi bilo mogoče utemeljiti s sodno prakso v zvezi z Direktivo o habitatih, ker je treba sistem varstva Direktive o pticah načeloma razlagati podobno.¹³ Kot sem že navedla, člen 12 Direktive o habitatih določa podobne prepovedi namernega škodovanja. Sodišče je v zvezi s temi že presodilo, da je pogoj namernosti izpolnjen, če je dokazano, da je avtor akta hotel ubiti osebek zaščitene živalske vrste¹⁴ oziroma vznemiriti take vrste ali uničiti njihova jajca¹⁵ oziroma se je *vsaj strinjal z možnostjo* takega ubitja, vznemirjenja ali uničenja.

33. Sodišče je to sodno prakso v sodbi v zvezi z Beloveškim gozdom, ne da bi to navedlo, že uporabilo za Direktivo o pticah. V tisti zadevi je šlo za sečnjo in odstranjevanje poškodovanih, odmrlih ali odmirajočih dreves, kar je bilo v načrtu upravljanja zadevnega ohranitvenega območja

¹³ Sodba z dne 23. aprila 2020, Komisija/Finska (Spomladanski lov na samca navadne gage) (C-217/19, EU:C:2020:291, točka 84).

¹⁴ Sodbi z dne 18. maja 2006, Komisija/Španija (Vidra) (C-221/04, EU:C:2006:329, točka 71), in z dne 10. novembra 2016, Komisija/Grčija (Kyparissia) (C-504/14, EU:C:2016:847, točka 159).

¹⁵ Sodba z dne 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2021:166, točka 51).

opredeljeno kot potencialna nevarnost za nekatere vrste ptic, ki so tam posebno zaščitene.¹⁶ Sodišče je te ukrepe zato opredelilo kot namerno uničenje ali poškodovanje gnezd in jajc ter kot odstranjevanje gnezd (člen 5(b) Direktive o pticah) in kot namerno vznemirjanje, zlasti v času razmnoževanja in vzreje mladičev (člen 5(d)),¹⁷ čeprav to škodovanje ni bilo cilj ukrepov.

34. Komisija trdi, da je mogoče široko razlago pojma namere utemeljiti tudi z Bernsko konvencijo, ki jo je Unija prenesla z Direktivo o pticah¹⁸ in jo je zato treba upoštevati pri njeni razlagi.¹⁹ Člen 6 te konvencije določa podobne prepovedi kot člen 5 Direktive o pticah in člen 12 Direktive o habitatih, ki se prav tako nanašata na namerno²⁰ škodovanje. Stalni odbor za to konvencijo je sklenil, da namerno poškodovanje ali uničenje krajev za razmnoževanje in za počivanje obsega tudi dejanja, ki sicer niso bila izvedena z namenom poškodovanja ali uničenja, ampak z zavedanjem, da bi lahko pripeljala do takšnih škod.²¹

35. Zaradi tega se prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah v različnih državah članicah uporabljajo za škodovanje pticam, ki ni cilj zadevne dejavnosti, vendar se predvideva, da do njega lahko pride.²²

2. Razlogi za ožjo razlago pojma namere iz člena 5 Direktive o pticah

36. Kljub temu sem v svojih sklepnih predlogih v zadevi Skydda Skogen²³ opozorila, da se široke razlage pojma namere iz člena 12 Direktive o habitatih ne sme brez omejitev uporabiti za člen 5 Direktive o pticah. Sodišče se v sodbi, ki jo je izdalo po predstavitvi mojih sklepnih predlogov, sicer glede tega ni opredelilo, ampak je v zvezi s tem obravnavalo izključno člen 12 Direktive o habitatih.²⁴ Vendar je v obravnavanem predlogu za sprejetje predhodne odločbe sklicevanje na te sklepne predloge, zadevni družbi iz postopkov v glavni stvari pa predlagata, da se jih upošteva.

37. Moje stališče v glavnem temelji na tem, da bi bile posledice široke razlage pojma namere pri uporabi člena 5 Direktive o pticah precej večje od posledic pri uporabi člena 12 Direktive o habitatih (v zvezi s tem pod (a)). Tako razumevanje ureditve prepovedi tudi ne bi bilo potrebno za uresničitev ciljev Direktive o pticah (v zvezi s tem pod (b)). Zato bi privedlo do strukturnih nasprotij v sistemu Direktive o pticah (v zvezi s tem pod (c)).

¹⁶ Sodba z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točki 253 in 254).

¹⁷ Sodba z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točka 259).

¹⁸ Poročilo o Konvenciji o varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva (1997–1998) (člen 9(2)) (predložila Evropska komisija), SEC(2001) 515 final.

¹⁹ V zvezi z drugimi mednarodnimi konvencijami glej sodbe z dne 24. novembra 1992, Poulsen in Diva Navigation (C-286/90, EU:C:1992:453, točka 9); z dne 3. septembra 2008, Kadi in Al Barakaat International Foundation/Svet in Komisija (C-402/05 P in C-415/05 P, EU:C:2008:461, točka 291); z dne 21. decembra 2011, Air Transport Association of America in drugi (C-366/10, EU:C:2011:864, točka 123), in z dne 11. julija 2018, Bosphorus Queen Shipping (C-15/17, EU:C:2018:557, točka 44).

²⁰ V obeh zavezujočih jezikovnih različicah sta uporabljena pojma „intentionelle“ (francoščina) in „deliberate“ (angleščina). V nezavezujočem nemškem prevodu pa je uporabljen tako pojem namere (člen 6(a)) kot tudi – po mojem mnenju nepravilen – pojem „mutwillig“ (namerno) (člen 6(b), (c) in (d)).

²¹ Točka 3(b) Resolucije št. 1 (1989) z dne 9. junija 1989. V zvezi s tem glej že moje sklepne predloge v zadevi Komisija/Španija (Vidra) (C-221/04, EU:C:2005:777, točka 39).

²² Glej zakonodajo in sodno prakso, navedeno v opombi 5.

²³ Sklepni predlogi v združenih zadevah C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točke od 79 do 90.

²⁴ Sodba z dne 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2021:166, točka 48).

a) Posledice široke razlage pojma namere

38. V Direktivi o habitatih je varstvo vrst praviloma²⁵ omejeno na majhno število zelo redkih vrst. Ker so te vrste redke, je treba strogo varovati vsak posamezen osebek, kar je v členu 12 Direktive o habitatih jasno izraženo s pojmom *sistema strogega varstva*²⁶. Hkrati pa zaradi redkosti teh vrst konflikti z njimi niso pogosti.²⁷

39. Prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah pa veljajo za vse evropske ptice, torej tudi za splošno razširjene ptice, ki jih stalno srečujemo skorajda povsod. In težko bi trdili, da moderne družbe niso predvidele možnosti škodovanja tem vrstam. Nasprotno, znano je, da se takim vrstam z najrazličnejšimi človekovimi dejavnostmi, na primer gradnjo stavb²⁸ ali cestnim prometom²⁹, znatno škoduje.³⁰ Družba Voore Mets poleg tega poudarja izgube teh vrst zaradi mačk in kmetijstva.

40. Če bi prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah brez omejitev veljale že, kadar gre zgolj za strinjanje z možnostjo takega škodovanja, bi to privedlo do znatnih nasprotij s temeljnimi pravicami, ki jih Riigikohus (vrhovno sodišče) omenja v šestem in sedmem vprašanju za predhodno odločanje.³¹

b) Potrebnost ureditve prepovedi za uresničitev ciljev Direktive o pticah

41. Zato je zakonodajalec že ob sprejetju Direktive o pticah pojasnil, da njen namen ni brezpogojno zaščititi vsako ptico. Nasprotno, v skladu s členom 2 te direktive je treba populacijo vrst ptic vzdrževati na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev, ali populacijo teh vrst prilagajati tej stopnji.³² Države članice imajo sicer v zvezi s tem ob upoštevanju posebne ureditve diskrecijsko pravico.³³ Vendar je iz uvodnih izjav 3, 5, 7 in 8 ter predvsem 10 Direktive razvidno, da morajo države članice populacije vseh prostoživečih ptic v Uniji vzdrževati na „zadovoljivi ravni“³⁴.³⁵ Kljub kulturnim, gospodarskim in rekreacijskim zahtevam je lahko neka vrsta na „zadovoljivi“ ravni le, če se s to ravno zagotavlja nadaljnji obstoj populacij na njihovem naravnem območju razširjenosti.³⁶

²⁵ Vendar se Möckel, S., „35 Jahre Europäische Vogelschutzrichtlinie“, *Natur und Recht* 2014, str. 381 (387), pravilno sklicuje na široko razširjene netopirje, za vse vrste katerih velja strogo varstvo Direktive o habitatih.

²⁶ Glej moje sklepne predloge v zadevi Komisija/Španija (Vidra) (C-221/04, EU:C:2005:777, točka 50).

²⁷ Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 80).

²⁸ Glej na primer Machtans, C. S., Wedeles, C. H. R., in Bayne, E. M., „A first estimate for Canada of the number of birds killed by colliding with building windows“, *Avian Conservation and Ecology* 8.2 (2013), str. 5.

²⁹ Glej na primer Slater, F. M., „An assessment of wildlife road casualties—the potential discrepancy between numbers counted and numbers killed“, *Web Ecology* 3.1 (2002), str. 33.

³⁰ Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 81).

³¹ V zvezi s tem točka 92 in naslednje v nadaljevanju.

³² Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 82).

³³ Glej sodbe z dne 8. julija 1987, Komisija/Belgija (247/85, EU:C:1987:339, točka 8); Komisija/Italija (262/85, EU:C:1987:340, točka 8), in z dne 19. januarja 1994, Association pour la protection des animaux sauvages in drugi (C-435/92, EU:C:1994:10, točka 20).

³⁴ Glej sodbe z dne 27. aprila 1988, Komisija/Francija (252/85, EU:C:1988:202, točka 28); z dne 16. oktobra 2003, Ligue pour la protection des oiseaux in drugi (C-182/02, EU:C:2003:558, točka 17), in z dne 23. aprila 2020, Komisija/Finska (Spomladanski lov na samca navadne gage) (C-217/19, EU:C:2020:291, točka 68), ter sklepne predloge generalnega pravobranilca L. A. Geelhoeda v zadevi WWF Italia in drugi (C-60/05, EU:C:2006:116, točka 50) in moje sklepne predloge v zadevi Komisija/Irska (C-418/04, EU:C:2006:569, točki 111 in 112).

³⁵ Glej moje sklepne predloge v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 97).

³⁶ Glej moje sklepne predloge v zadevi Eesti Suurkisjad (C-629/23, EU:C:2024:1029, točke od 70 do 83).

42. Za zadostno ohranitev splošno razširjenih vrst pa praviloma niso potrebne prepovedi, ki veljajo že, kadar gre zgolj za strinjanje z možnostjo škodovanja. Tudi če bi se izkazalo, da so nekatere vrste odvisne od takih prepovedi, to ne velja za splošno razširjene vrste, ki so tako pogoste ravno zato, ker človekove dejavnosti njihovih populacij vsaj doslej niso ogrožale.³⁷

43. Če pa se populacije nekaterih, prej pogostejših vrst kljub temu zmanjšajo, je pogosto bolj pomembno ohraniti in ustrezno upravljati njihove habitate. Taka zmanjšanja so namreč praviloma posledica sprememb pri človekovi rabi teh habitatov. Direktiva o pticah že vsebuje to idejo, saj člen 3 državam članicam nalaga varstvo habitatov vseh vrst ptic.³⁸ Ta obveznost je bila medtem podrobno opredeljena v členu 4(7) in členu 5(5) Uredbe o obnovi narave³⁹.

44. Nasprotno je cilj prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah predvsem varstvo posameznih osebkov in kvečjemu posredno varujejo habitate. Da bi se uporabljale že pri strinjanju z možnostjo škodovanja, navedenega v tej določbi, bi bilo v primerjavi z neposrednim varstvom habitatov pogosto manj primerno za ohranitev teh populacij in zato tudi ne bi bilo najmilejše sredstvo.⁴⁰

45. Zato člen 5 Direktive o pticah v nasprotju s členom 12 Direktive o habitatih ne nalaga strogega sistema varstva, temveč *splošno ureditev* varstva vseh evropskih ptic. Ta naj bi se na podlagi uvodne izjave 6 Direktive o pticah prilagodila stanju različnih vrst.

c) Strukturna nasprotja v sistemu Direktive o pticah

46. S tem je povezana še ena konceptualna razlika med varstvenimi določbami člena 5 Direktive o pticah in člena 12 Direktive o habitatih. Ker člen 5 velja za vse vrste evropskih ptic, ni možno nekaterih vrst v celoti izvzeti iz te varstvene ureditve. Nasprotno člen 19 Direktive o habitatih dopušča spremembo njene Priloge IV, v kateri so navedene vrste, ki so predmet varstva na podlagi člena 12.

47. Neomejena široka razlaga pojma namere in s tem povezano strogo varstvo evropskih ptic bi sicer privedla do nasprotja vrednot v Direktivi o pticah. Člen 7 namreč kot odstopanje od prepovedi ubitja in ujetja ptic dopušča lov nekaterih vrst ptic, navedenih v Prilogi II, za katere sicer veljajo prepovedi iz člena 5. Vendar ni razvidno, zakaj naj bi bilo ciljno škodovanje tem vrstam z lovom, torej v bistvu pritočasna dejavnost, ki ima zelo majhen ekonomski pomen, v razmerju do vseh drugih človekovih dejavnosti, pri katerih škodovanje tem vrstam ni namerno, temveč gre zgolj za strinjanje z možnostjo takega škodovanja, postavljeno v boljši položaj. To velja še toliko bolj, ker so nekatere od teh drugih dejavnosti bistvene za našo družbo. Pomisliti je treba samo na gradnjo cest, stavb ali vetrnih elektrarn.

48. Tudi odstopanje iz člena 9 Direktive o pticah bi lahko z uravnoteženjem nasprotujočih si interesov le v zelo omejenem obsegu popravilo neomejeno široko razlago člena 5. Medtem ko člen 16(1)(c) Direktive o habitatih dopušča odstopanja na podlagi številnih razlogov prevladujočega javnega interesa, so odstopanja v členu 9(1) Direktive o pticah veliko bolj specifična.

³⁷ Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 83).

³⁸ Sodba z dne 13. junija 2002, Komisija/Irska (Barjanski snežni jereb) (C-117/00, EU:C:2002:366, točka 15 in naslednje).

³⁹ Uredba (EU) 2024/1991 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2024 o obnovi narave in spremembi Uredbe (EU) 2022/869 (UL L, 2024/1991).

⁴⁰ Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 84).

49. Kot je razvidno iz četrtega in petega vprašanja za predhodno odločanje, ki ju je predložilo Riigikohus (vrhovno sodišče), sicer ni povsem izključeno, da bi se lahko vsaj gospodarsko izkoriščanje gozdov subsumiralo pod člen 9(1)(a), tretja alineja, Direktive o pticah, ki dopušča ukrepe zaradi preprečitve resne škode na gozdovih. Vendar bi bila taka razlaga komajda skladna z ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero je treba člen 9 kot določbo o odstopanju načeloma razlagati ozko.⁴¹

50. Poleg tega se je zakonodajalec Unije medtem odločil, da projekti za uporabo energije iz obnovljivih virov služijo javnemu zdravju in varnosti v smislu člena 9(1)(a) Direktive o pticah.⁴² Taki projekti so očitno v velikem javnem interesu, vendar jih je tudi ob velikodušni razlagi pojmov „javno zdravje“ in „javna varnost“ težko povezati s tema ciljema. Zato to posredovanje zakonodajalca poudarja, da so odstopanja iz člena 9 oblikovana preozko, da bi omogočila dovolj prostora za prevladujoče javne interese.

3. Razlaga člena 5 Direktive o pticah v skladu s temeljnimi pravicami

51. Iz vseh pravkar predstavljenih razlogov menim, da Sodišče razlage pojma namere, kakršno predlagam glede člena 12(1) Direktive o habitatih, ne bi smelo v celoti uporabiti za pojem namere iz člena 5 Direktive o pticah.⁴³

52. Vendar se glede na omenjene ugotovitve v sodbi v zvezi z Beloveškim gozdom⁴⁴ s prepovedmi iz člena 5 Direktive o pticah ne sme zajeti izključno namernega škodovanja pticam. Sodišče je namreč tam pokazalo, da obstajajo primeri, v katerih to določbo uporabi tudi, kadar gre zgolj za strinjanje avtorja dejanja z možnostjo škodovanja. Taka uporaba je primerna, kadar so prizadete redke ali ogrožene vrste. Pri teh vrstah obseg omejitev, ki bi izhajale iz prepovedi, v praksi ostane omejen, ker se pač le zelo redko uporabijo. Hkrati pa lahko zelo pomembno prispevajo k ohranitvi teh vrst.⁴⁵

53. Zato so zadevne dejavnosti in cilji Direktive primerno in tako, da se spoštujejo temeljne pravice zadevnih oseb, uravnoteženi s tem, da se te prepovedi nanašajo na strinjanje z možnim škodovanjem samo v obsegu, v katerem je to potrebno glede na člen 2 Direktive o pticah. S tem, da je ta razlaga bolj zapletena za uporabo, saj zahteva upoštevanje stanja ohranjenosti vrst ptic, se je torej treba sprijazniti. Nazadnje je vsekakor skladna s široko uporabo prepovedi iz omenjene sodbe Beloveški gozd, saj se je ta nanašala na zelo redke vrste ptic na območju, določenem za njihovo posebno varstvo.⁴⁶

54. Ob uporabi te razlage tudi ne pride do omenjenega nasprotja vrednot s predpisi o lovu.⁴⁷ Na podlagi člena 7(1) Direktive o pticah je lov namreč dovoljen samo zaradi populacijskega nivoja zadevnih vrst, njihove geografske razporeditve in stopnje razmnoževanja zadevnih vrst. Poleg

⁴¹ V zvezi s tem glej točko 77 in naslednje v nadaljevanju.

⁴² Člen 3 Uredbe Sveta (EU) 2022/2577 z dne 22. decembra 2022 o okviru za pospešitev uvajanja energije iz obnovljivih virov (UL 2022, L 335, str. 36), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (EU) 2024/223 z dne 22. decembra 2023 (UL L, 2024/223), in člen 16f Direktive (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL 2018, L 328, str. 82), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2023/2413 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o spremembi Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 in Direktive 98/70/ES glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov ter razveljavitvi Direktive Sveta (EU) 2015/652 (UL L, 2023/2413).

⁴³ Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 87).

⁴⁴ Glej točko 33 zgoraj.

⁴⁵ Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 88).

⁴⁶ Sodba z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točka 18).

⁴⁷ Glej točko 47 zgoraj.

tega morajo države članice na podlagi člena 7(4) zagotoviti, da je lov združljiv s členom 2. Zato ne gre za redke ali ogrožene vrste, ki bi jih bilo treba zaščititi s široko razlago prepovedi namernega škodovanja.

55. Tako prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah zajemajo strinjanje avtorja dejanja z možnim škodovanjem samo, če se to škodovanje nanaša na posebej redke ali ogrožene vrste ptic. V tem primeru je namreč treba v smislu člena 2 uporabiti prepovedi za vzdrževanje populacije zadevne vrste ptice na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev, ali za prilagajanje populacije te vrste tej stopnji.⁴⁸

4. Prepoved vznemirjanja na podlagi člena 5(d) Direktive o pticah

56. S pravkar razvito razlago pojma namernega škodovanja bi se predvsem preprečila presežna uporaba prepovedi namernega ubitja ter namernega uničenja ali poškodovanja gnezd in jajc na podlagi člena 5(a) in (b) Direktive o pticah.

57. Pri prepovedi namernega vznemirjanja iz člena 5(d) Direktive o pticah pa ustrezna omejitev izrecno izhaja že iz besedila tega člena. V skladu z njim prepoved vznemirjanja vrst ptic velja zlasti v času razmnoževanja in vzreje mladičev, (le) v taki meri, da bi vznemirjanje postalo moteče glede na cilje te direktive. Zato je treba vznemirjanje prepovedati samo, če postane moteče glede na cilj vzdrževanja populacije vrst ptic na zadovoljivi ravni ali prilagajanja populacije teh vrst tej ravni, zlasti pa, če škoduje redkim ali ogroženim pticam pri razmnoževanju in vzreji mladičev.⁴⁹

58. Iz te določbe bi bilo mogoče izpeljati *argumentum e contrario*, ker take izrecne omejitve pri drugih prepovedih ni. Tako je Sodišče že presodilo, da prepovedi na splošno, torej tudi prepovedi namernega škodovanja, ne veljajo samo za vrste ptic, ki so ogrožene.⁵⁰

59. Vendar namen razlage člena 5 Direktive o pticah, ki jo predlagam, ni izvzetje nekaterih vrst iz njegovega področja uporabe ali zmanjšanje obsega prepovedi za vse vrste. Od prepovedi namernega škodovanja naj bi namreč brez omejitev imele korist vse vrste.

60. Razlaga, ki jo predlagam, prej opozarja na cilje Direktive o pticah, sklicevanje na katere je v prepovedi vznemirjanja. Njen namen je preprečiti omejitev temeljnih pravic, ki ni potrebna za uresničitev teh ciljev. Do te lahko pride, če se prepovedi brez vsake omejitve uporabljajo tudi za škodovanje pticam, ki ni namerno, temveč gre samo za strinjanje z možnostjo škodovanja, čeprav taka uporaba ni potrebna za ohranitev zadevnih vrst.

5. Novejši sodna praksa in zakonodaja

61. V času od mojih sklepnih predlogov v zadevi Skydda Skogen sta bili sprejeti nadaljnja sodna praksa in zakonodaja, ki pa nista privedli do presoje pravnega položaja, ki bi bila v temelju nova.

⁴⁸ Moji sklepní predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točka 90).

⁴⁹ Podrobneje moji sklepní predlogi v združenih zadevah Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2020:699, točke od 96 do 100).

⁵⁰ Sodba z dne 4. marca 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 in C-474/19, EU:C:2021:166, točki 36 in 44).

62. Poznejšo sodbo v postopku zaradi neizpolnitve obveznosti proti Poljski bi bilo mogoče razumeti tako, da se razlaga pojma namere iz člena 12 Direktive o habitatih uporabi tudi za pojem namere iz člena 5 Direktive o pticah. Sodišče je ponovilo ugotovitve v zvezi z razlago pojma namere iz člena 12 in je nato ugotovilo kršitev obeh določb.⁵¹ Vendar bi lahko ta ugotovitev pomenila tudi samo, da obravnavano široko odstopanje nacionalnega prava od prepovedi, ki jih je treba sprejeti na podlagi obeh določb, ne glede na to, ali je pojem namere izpolnjen, pomeni kršitev. Nacionalno odstopanje je namreč veljalo za vsako „gospodarjenje z gozdovi v skladu z zahtevami dobre prakse na področju gospodarjenja z gozdovi“⁵² in bi lahko zato dopuščalo tudi namerno škodovanje pticam.

63. Bolj pomembno je, da izgleda, da tudi zakonodajalec Unije pri sprejemanju ureditve za poenostavitev postopka izdaje dovoljenj za projekte za uporabo energije iz obnovljivih virov, na primer vetrne energije, izhaja iz skladnosti člena 12 Direktive o habitatih in člena 5 Direktive o pticah in s tem zlasti iz prenosa pojma namere. Domnevo, da ti projekti služijo javnemu zdravju in varnosti v smislu člena 9(1)(a) Direktive o pticah, sem že omenila.⁵³ Zakonodajalec Unije domneva tudi, da so taki projekti v prevladujočem javnem interesu v smislu člena 16 Direktive o habitatih, in nadalje poenostavlja utemeljitev ukrepov, s katerimi se krši prepovedi varstva vrst. Poleg tega so taki projekti pod določenimi pogoji izvzeti iz zahtev varstva vrst iz člena 5 Direktive o pticah.⁵⁴ V uvodni izjavi 37 Direktive 2023/2413 je zadnjenavedena ureditev pojasnjena tako, da se občasnega ubijanja ali vznemirjanja ptic, ki je posledica delovanja obratov za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, ne bi smelo šteti za namerno, če se sprejmejo in spremljajo ustrezni ukrepi za preprečitev.

64. Vendar te pravno zelo zapletene ureditve ne bi bile potrebne, če bi prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah zajemale samo dejanja, katerih cilj je škodovanje pticam. Projekti za uporabo energije iz obnovljivih virov lahko ogrožajo ptice, vendar tako ogrožanje ni njihov cilj, temveč gre pri tem kvečjemu za strinjanje z možnostjo ogrožanja.

65. Tem ureditvam pa se tudi ne sme pripisati prevelikega pomena. Zakonodajalec Unije v njih ni izrecno odločil, da je dejanski stan pojma namere iz člena 5 Direktive o pticah izpolnjen že, kadar gre zgolj za strinjanje z možnostjo prepovedanega škodovanja. Z novimi ureditvami se je, nasprotno, predvsem odzval na *strah*, da bi se lahko z varstvom vrst, ki bi temeljilo na široki razlagi pojma namere, prekomerno oviralo uvajanje obnovljivih virov energije.

66. Poleg tega se na novo določena odstopanja še vedno lahko uporabljajo, če je – kot predlagam – uporaba široke razlage pojma namere pri varstvu ptic odvisna od stanja ohranjenosti zadevne vrste. Vsaj za redke ali ogrožene vrste namreč prepovedi – ob upoštevanju posebnih ureditev za obnovljive vire energije – veljajo tudi, kadar gre zgolj za strinjanje z možnostjo škodovanja.

67. Glede na navedeno novejši sodna praksa in zakonodaja ne nasprotujeta razlagi pojma namere iz člena 5 Direktive o pticah, v skladu s katero je strinjanje avtorja dejanja z možnim škodovanjem prepovedano samo, če se škodovanje nanaša na posebej redke ali ogrožene vrste ptic.

⁵¹ Sodba z dne 2. marca 2023, Komisija/Poljska (Gospodarjenje z gozdovi in dobra gozdarska praksa) (C-432/21, EU:C:2023:139, točke od 77 do 79).

⁵² Glej citat člena 14b(3) poljskega zakona o gozdovih v sodbi z dne 2. marca 2023, Komisija/Poljska (Gospodarjenje z gozdovi in dobra gozdarska praksa) (C-432/21, EU:C:2023:139, točka 15).

⁵³ Glej točko 50 zgoraj.

⁵⁴ Člen 6 Uredbe (EU) 2022/2577 (navedena v opombi 42) ter člen 15c(1), člen 15e(2) in (4) in člen 16a(5) Direktive (EU) 2018/2001, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2023/2413 (navedena v opombi 42).

6. Znanstvena utemeljitev potrebnih ugotovitev

68. Drugo in tretje vprašanje se med drugim nanašata na to, kako se ugotovi, da se z zadevnim ukrepom ogroža ptice. Pojasniti je treba, ali za uporabo prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah za sečnje zadostuje, če je na podlagi znanstvenih podatkov in opazovanja posameznih ptic mogoče sklepati, da v zadevnem gozdu gnezdi približno deset parov ptic na hektar, pri čemer ni razloga za domnevo, da na območju poseka gnezdiijo osebkovi vrst ptic, ki so v neugodnem stanju.

69. Na podlagi razlage člena 5 Direktive o pticah, ki jo predlagam v tem primeru, in sporočenih informacij o nahajališčih zadevnih ptic, se ne zdi verjetno, da je odgovor na ta del vprašanj potreben za rešitev sporov o glavni stvari.

70. Zato le zaradi izčrpnosti dodajam, da morajo potrebne ugotovitve pristojnih organov pri odločanju, ali prepovedi nasprotujejo izvajanju dejavnosti, temeljiti na najboljših razpoložljivih znanstvenih spoznanjih.⁵⁵

71. To zlasti pomeni, da morajo pristojni organi na podlagi teh informacij določiti „zadovoljivo raven“ zadevne vrste ptice,⁵⁶ ki mora biti zagotovljena. Upoštevati pa morajo tudi znanstvene študije, iz katerih so razvidni indici za to, ali je treba neko vrsto v primeru izvajanja nekaterih dejavnosti zaščititi, kadar gre zgolj za strinjanje z možnostjo škodovanja.

72. Ker naj bi bile v Prilogi I k Direktivi o pticah v skladu s členom 4(1) navedene vrste, ki so posebej redke ali posebej ogrožene, je to, da se tveganje, ki ga pomeni strinjanje z možnostjo škodovanja, nanaša na tako vrsto, indic za to, da je treba uporabiti prepovedi iz člena 5. Vendar je mogoče tak indic na podlagi najboljših razpoložljivih znanstvenih informacij ovreči. Zato ni mogoče vnaprej izključiti, da malega muharja, ki je bil omenjen v zvezi z odredbo, izdano družbi Voore Mets, čeprav je naveden v Prilogi I, vsaj v Estoniji ni treba posebej zaščititi, kot je na obravnavi navedla družba Voore Mets in se pri tem sklicevala na merila Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN).

73. Za izpolnjevanje navedenih dolžnosti preverjanja so odgovorne države članice. Nasprotno od subjektov zasebnega prava ni mogoče zahtevati, da s svojim ravnanjem v celoti upoštevajo najboljše znanstvene informacije o varstvu ptic. Štejejo namreč lahko, da načeloma lahko izvajajo dovoljene dejavnosti, če to počnejo s potrebno skrbnostjo. Vendar pa morajo tudi subjekti zasebnega prava upoštevati opozorila in navodila, ki jih pristojni organi izrečejo na podlagi ugotovitev o nevarnostih, ki niso skladne s členom 5 Direktive o pticah.⁵⁷

74. Zdi se, da je sistem nadzora nad sečnjami v času razmnoževanja, ki se uporablja po navedbah Estonije, skladen s tem pristopom. Keskkonnaamet (urad za okolje) je, potem ko se je pokazalo, da so se populacije ptic v tej državi članici zlasti v starih gozdnih sestojih zmanjšale, v prvi fazi na podlagi habitatnih tipov in starosti zadevnih sestojev določil tveganja za ptice in na tej podlagi vse gozdne površine razdelil v tri razrede tveganja. Te informacije je objavil na spletu, da jih lahko lastniki gozdov upoštevajo pri svojem načrtovanju. Keskkonnaamet (urad za okolje) je v drugi

⁵⁵ Glej sodbe z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točka 113); z dne 17. marca 2021, One Voice in Ligue pour la protection des oiseaux (C-900/19, EU:C:2021:211, točka 30), in z dne 29. julija 2024, ASCEL (C-436/22, EU:C:2024:656, točki 65 in 74).

⁵⁶ Glej točko 41 zgoraj.

⁵⁷ Glej moje sklepe predloge v zadevi Komisija/Španija (Vidre) (C-221/04, EU:C:2005:777, točka 52).

fazi po prijavi sečenj preveril situacijo na kraju samem in prepovedal dela, ki so povezana s posebnimi nevarnostmi za ptice. Estonija je na obravnavi pojasnila, da je bilo na tej podlagi leta 2023 po opravljenih 2500 kontrolnih obiskih prepovedanih 32 primerov sečenj.

7. Vmesni predlog

75. V povzetku je treba zato ugotoviti, da prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah zajemajo strinjanje avtorja dejanja z možnim škodovanjem samo, če se to škodovanje nanaša na posebej redke vrste ptic ali tiste vrste ptic, ki so ob upoštevanju najboljših razpoložljivih znanstvenih spoznanj posebej ogrožene. V teh primerih je namreč treba v smislu člena 2 uporabiti prepovedi za vzdrževanje populacije zadevne vrste ptice na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev, ali za prilagajanje populacije te vrste tej stopnji.

76. Zaradi izčrpnosti dodajam, da lahko države članice na podlagi člena 193 PDEU in člena 14 Direktive o pticah seveda sprejmejo strožje ukrepe za varstvo ptic.⁵⁸

B. Četrto in peto vprašanje – Utemeljitev odstopanj na podlagi člena 9 Direktive o pticah z lastninsko pravico

77. Riigikohus (vrhovno sodišče) s četrnim in petim vprašanjem sprašuje, ali člen 9(1)(a), tretja alineja, v povezavi s členom 2 Direktive o pticah dovoljuje odstopanja od prepovedi iz člena 5 za poseke na golo ali zastorne sečnje, da bi se preprečila znatna škoda na gozdnih površinah kot lastnini.

78. Ti vprašanji se očitno postavljata za primer, da sečnji, ki se nameravata izvesti v postopkih v glavni stvari, spadata pod prepovedi namernega ubitja ptic na podlagi člena 5(a) Direktive o pticah, namernega uničenja ali poškodovanja gnezd na podlagi člena 5(b) in namernega vznemirjanja ptic na podlagi člena 5(d). Vendar se uporaba teh prepovedi, če bi Sodišče upoštevalo razlago člena 5, ki jo predlagam, na podlagi razpoložljivih informacij o zadevnih vrstah ptic ne zdi verjetna, tako da na ti vprašanji ne bi bilo treba odgovoriti.

79. Ni pa prepričljivo stališče Komisije, da sta vprašanji hipotetični že zato, ker družbi Voore Mets in Lemeks Põlva nista zaprosila za odstopanje od prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah. Ali je bila taka prošnja potrebna oziroma ali je moral organ možnost odstopanja preveriti po uradni dolžnosti, je namreč odvisno od nacionalnega prava.

80. Ali se zadevno odstopanje lahko uporabi, je vsekakor smiselno preučiti. Pri tem se bo namreč pokazalo, da z njim skoraj ni mogoče preprečiti neprimernih posledic, ki bi jih imela široka razlaga pojma namere.

⁵⁸ Glej sodbo z dne 21. julija 2011, Azienda Agro-Zootecnica Franchini in Eolica di Altamura (C-2/10, EU:C:2011:502, točki 49 in 50).

81. Sodišče je že pojasnilo, da člen 9 Direktive o pticah sicer dopušča obsežno odstopanje od splošne ureditve varstva, vendar določa zgolj konkretno in natančno omejeno uporabo kot odgovor na natančno določene zahteve in posebne položaje.⁵⁹ Presodilo je tudi, da je treba to določbo kot izjemo razlagati ozko in da je breme dokazovanja glede obstoja zahtevanih pogojev za vsako odstopanje na organu, ki sprejme odločitev.⁶⁰

82. Z dodatnimi zahtevami iz člena 9(2), na katere opozarja Estonija, se poudarja, da gre pri odstopanju za izjemo. V skladu s to določbo je namreč treba v odstopanju navesti zlasti vrste ptic, ki so predmet odstopanj, in podrobne okoliščine, v katerih se odstopanje lahko odobri. Poleg tega je treba določiti potrebne nadzorne ukrepe in organ, pooblaščen za izjavo, da so zahtevani pogoji dani, in za odločitev o tem, katera sredstva, naprave ali načini se lahko uporabijo, v okviru kakšnih omejitev in kdo jih lahko uporabi.

83. Ob predpostavki, da so v Estoniji izpolnjeni potrebni zakonski pogoji za odstopanje v korist sečenj, lahko ta država članica na podlagi člena 9(1)(a), tretja alineja, Direktive o pticah zaradi preprečitve resne škode na posevkih, živini, gozdovih, ribiških območjih in vodi odstopa od člena 5, kadar ni na voljo druge zadovoljive rešitve.

84. Pri tem se varstvo gozdov ne nanaša le na gozd kot habitat in njegove ekološke funkcije, ampak vključuje tudi njegovo vrednost, ki jo ima kot ekonomska dobrina. V skladu s členom 9(1)(a), tretja alineja, Direktive o pticah so namreč dovoljeni tudi ukrepi za zaščito posevkov, živine in ribiških območij. Te varovane dobrine niso primarno ekološke narave, ampak je zanje značilno, da so predmet gospodarskega izkoriščanja.

85. Riigikohus (vrhovno sodišče) pravilno trdi, da je ekonomska funkcija varstva gozdov še bolj razvidna iz Bernske konvencije. Člen 9(1)(a), druga alineja, Konvencije dovoljuje odstopanja od prepovedi za preprečitev resne škode na posevkih, živini, gozdovih, gojiščih rib, vodi *in drugih oblikah lastnine*. To pomeni, da je varstvo gozda v Konvenciji zgolj primer za varstvo lastnine. Gozd kot sestavni del lastnine ima predvsem funkcijo ekonomske dobrine.

86. Varstvo gozda kot habitata pa je predvsem dobrina, varovana s členom 9(1)(a), četrta alineja, Direktive o pticah, ki dovoljuje odstopanja zaradi varstva rastlinstva in živalstva.

87. Vendar namen člena 9(1)(a), tretja alineja, Direktive o pticah ni neposredno omogočati ali spodbujati gospodarskega izkoriščanja navedenih varovanih dobrin, torej tudi gozdov. Ta določba namreč dovoljuje ukrepe za preprečitev resne škode, ki mora torej imeti določen obseg.⁶¹ Družba Lemeks Põlva kot primer navaja pojav zalubnikov.

88. V predlogu za sprejetje predhodne odločbe pa je navedeno, da sta zadevni družbi zainteresirani za sečnjo v času razmnoževanja predvsem zato, da bi lahko tudi v tem obdobju učinkovito izkoriščali svoje vire. Vendar je posledice časovne omejitve gospodarskega izkoriščanja gozda ali vzdrževalnih ukrepov, ki niso nujni, kot je na primer zastorna sečnja, če se ta določba razlaga ozko, težko šteti za resno škodo na gozdu.

⁵⁹ Sodbe z dne 8. julija 1987, Komisija/Belgija (247/85, EU:C:1987:339, točka 7); z dne 7. marca 1996, Associazione Italiana per il WWF in drugi (C-118/94, EU:C:1996:86, točka 21), in z dne 11. novembra 2010, Komisija/Italija (C-164/09, EU:C:2010:672, točka 28).

⁶⁰ Sodbi z dne 8. junija 2006, WWF Italia in drugi (C-60/05, EU:C:2006:378, točka 34), in z dne 23. aprila 2020, Komisija/Finska (spomladanski lov na primerke moškega spola navadne gage) (C-217/19, EU:C:2020:291, točka 66).

⁶¹ Sodba z dne 8. julija 1987, Komisija/Belgija (247/85, EU:C:1987:339, točka 56).

89. Tudi višina škode v znesku 2403,52 EUR, ki jo uveljavlja družba Voore Mets, je zelo obvladljiva. Zato je ta interes sicer legitimen, vendar ne more brez nadaljnega prevladati nad varstvom ptic. V tem primeru bi namreč skoraj vsaka omejitev gospodarskega izkoriščanja varovanih dobrin iz člena 9(1)(a), tretja alineja, Direktive o pticah pomenila zadostno škodo za odobritev odstopanja. S tem bi odstopanje postalo pravilo.

90. Poleg tega je odstopanje na podlagi člena 9 Direktive o pticah dopustno samo, kadar ni na voljo druge zadovoljive rešitve. Sporni sečnji pa bi bilo mogoče izvesti tudi v času, ko ni razmnoževanja. Prav sečnje pozimi naj bi bile celo posebej koristne. Razlogi za to, ki jih navaja Staatsforste des Freistaats Bayern (zavod za gozdove Svobodne države Bavarske, Nemčija), so varstvo tal, manjša vsebnost vode v lesu, manjše tveganje za pojav mrčesa ali gliv ter, v listnatem gozdu, varnost pri delu, ker listje ne preprečuje pogleda na krošnjo.⁶² In če se sečnja organizira tako, da se pozimi poseka zadostna količina dreves, da je zadoščeno povpraševanju v naslednjem letu, v nasprotju s trditvami obeh družb tudi ni treba poleti uvažati lesa.

91. Vendar pa bi bilo treba pogoje za odstopanje razlagati veliko bolj velikodušno – v izogib kršitev temeljnih pravic – če bi se prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah uporabljale tudi v primeru, kadar gre za strinjanje z možnostjo škodovanja vrstam, ki tega varstva ne potrebujejo. Legitimni interes za varstvo teh ptic z navedenimi prepovedmi je namreč zelo majhen, medtem ko je iz postopkov v glavni stvari razvidno, da zadevni družbi vsaj občutita omejitve.

C. Šesto in sedmo vprašanje – Skladnost ureditve prepovedi s temeljnimi pravicami

92. Riigikohus (vrhovno sodišče) za primer, da v skladu s členom 5 Direktive o pticah tudi ob upoštevanju člena 9 ni dovoljeno izvesti poseka na golo ali zastorne sečnje v času razmnoževanja ptic in vzreje ptičjih mladičev, čeprav sečnja ne škoduje vrstam ptic, ki so v neugodnem stanju, sprašuje, ali je taka ureditev skladna s členoma 16 in 17 Listine o temeljnih pravicah. Ti temeljni pravici varujeta svobodo gospodarske pobude in lastninsko pravico.

93. Na ti vprašanji že zaradi njunega besedila ni treba odgovoriti, če bi Sodišče sledilo razlagi člena 5 Direktive o pticah, ki jo predlagam,⁶³ ali v nasprotnem primeru vsaj velikodušno razložilo člen 9(1)(a), tretja alineja, Direktive o pticah.⁶⁴

94. Če pa bi Sodišče ugotovilo, da je treba prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah uporabljati za vse vrste evropskih ptic, kadar gre zgolj za strinjanje z možnostjo škodovanja, in hkrati, da odstopanje iz člena 9(1)(a), tretja alineja, ne omogoča sečnje v času razmnoževanja ptic, bi se dejansko postavilo vprašanje, ali so te določbe skladne z navedenima temeljnima pravicama. Zato bi bilo to vprašanje v nasprotju s stališčem Sveta in Komisije upoštevno za rešitev spora.

95. Prepoved sečnje v času razmnoževanja ptic namreč omejuje svobodo gospodarske pobude in hkrati izvrševanje lastninske pravice na zadevnem gozdu. Družbi Voore Mets in Lemeks Põlva celo navajata, da morata zaradi teh omejitev začasno odpustiti nekatere svoje delavce.

⁶² Bayerische Staatsforste, Je kälter und trockener, desto besser, <https://www.baysf.de/de/medienraum/themenspecials/forstwirtschaft-im-winterwald.html>.

⁶³ Glej točko 75 zgoraj.

⁶⁴ Glej točko 91 zgoraj.

96. Sicer člen 52(1) Listine določa, da je lahko uresničevanje pravic, ki jih priznava ta listina, omejeno, če so te omejitve predpisane z zakonom, če spoštujejo bistveno vsebino navedenih pravic in svoboščin, če so ob upoštevanju načela sorazmernosti potrebne in če dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih. Zato te omejitve ne smejo povzročiti z vidika zastavljenega cilja nesorazmernega in nedopustnega vmešavanja, s katerim bi se poseglo v samo bistvo zadevnih temeljnih pravic.⁶⁵

97. Varstvo okolja⁶⁶ in zato tudi varstvo ptic⁶⁷ sta v tem smislu cilja splošnega interesa. To velja še toliko bolj, ker so prostoživeče ptice del skupne dediščine držav članic.⁶⁸

98. Vendar se postavlja vprašanje, ali bi bilo z varstvom ptic na podlagi široke razlage prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah in ozke razlage odstopanj iz člena 9 dejansko mogoče upravičiti omejitev navedenih temeljnih pravic.

99. S to razlago bi se sicer lahko spodbujalo varstvo ptic. Prav tako ni indicev za milejše ukrepe, s katerimi bi se dosegla podobna raven varstva.

100. Vendar bi bila tako dosežena raven varstva višja od tiste, ki jo je zakonodajalec Unije nameraval doseči z Direktivo o pticah. Države članice naj bi namreč na podlagi člena 2 Direktive o pticah morale populacije vrst ptic le vzdrževati na stopnji, ki ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev ustreza ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ali prilagoditi populacije teh vrst tej stopnji.

101. Zato ni treba omejiti temeljnih pravic s tem, da se uporabijo prepovedi iz člena 5 Direktive o pticah za vrste, ki so na tej stopnji tudi brez uporabe prepovedi. Te omejitve zaradi tega ni mogoče upravičiti s ciljem Direktive o pticah. Z razlago v skladu s temeljnimi pravicami, ki jo predlagam, pa bi jo preprečili.

V. Predlog

102. Sodišču zato predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje odgovori tako:

Prepovedi iz člena 5 Direktive 2009/147 o ohranjanju prosto živečih ptic zajemajo strinjanje avtorja dejanja z možnim škodovanjem samo, če se to škodovanje nanaša na posebej redke vrste ptic ali tiste vrste ptic, ki so ob upoštevanju najboljših razpoložljivih znanstvenih spoznanj posebej ogrožene. V teh primerih je namreč treba v smislu člena 2 Direktive uporabiti prepovedi za vzdrževanje populacije zadevne vrste ptice na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, ob upoštevanju gospodarskih in rekreacijskih zahtev, ali za prilagajanje populacije te vrste tej stopnji.

⁶⁵ Sodbe z dne 13. decembra 1979, Hauer (44/79, EU:C:1979:290, točka 23); z dne 14. decembra 2004, Swedish Match (C-210/03, EU:C:2004:802, točka 72), in z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB (od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točka 70).

⁶⁶ Sodbe z dne 15. januarja 2013, Križan in drugi (C-416/10, EU:C:2013:8, točka 114); z dne 13. februarja 2014, Komisija/Združeno kraljestvo (C-530/11, EU:C:2014:67, točka 70), in z dne 27. januarja 2022, Satiņi-S (C-234/20, EU:C:2022:56, točki 64 in 65).

⁶⁷ Sodba z dne 8. septembra 2022, Ministerstvo životniho prostredí (Papige vrste ara hijacinta) (C-659/20, EU:C:2022:642, točka 64).

⁶⁸ Sedma uvodna izjava Direktive o pticah ter sodbe z dne 8. julija 1987, Komisija/Belgija (247/85, EU:C:1987:339, točka 9); z dne 7. marca 1996, Associazione Italiana per il WWF in drugi (C-118/94, EU:C:1996:86, točka 20); z dne 8. junija 2006, WWF Italia in drugi (C-60/05, EU:C:2006:378, točka 24), in z dne 2. marca 2023, Komisija/Poljska (Gospodarjenje z gozdovi in dobra gozdarska praksa) (C-432/21, EU:C:2023:139, točka 73).